

Sygn. akt I PK 91/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Krzysztof Staryk

Protokolant Grażyna Grabowska

w sprawie z powództwa A. B. przeciwko Szkole Podstawowej w P.
o nawiązanie stosunku pracy,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 16 grudnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 30 października 2013 r.,

1) oddala skargę kasacyjną ;

**2) zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 120
(sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 30 października 2013 r. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 15 lutego 2013 r., którym oddalono powództwo A. B. o przywrócenie do pracy w pozwanej Szkole Podstawowej w P.

Sąd odwoławczy zaakceptował ustalony w sprawie stan faktyczny, zgodnie z którym powódka, mająca stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego, była zatrudniona w pozwanej szkole, ostatnio na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. Pismem z dnia 28 maja 2012 r. strona pozwana wypowiedziała powódce umowę o pracę na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 191), jako przyczynę wskazując zmiany organizacyjne w roku szkolnym 2012/2013, polegające na zmniejszeniu liczby oddziałów klas I – III (z siedmiu do pięciu) oraz zmiany planu nauczania uniemożliwiające dalsze jej zatrudnienie na stanowisku nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej. Jednocześnie zmniejszono pensum dla innego nauczyciela, Ł. M., z 18 do 10 godzin tygodniowo i przewidziano, że nauczyciel ten – dotychczas prowadzący klasę pierwszą – będzie uczył w nowym roku szkolnym innych przedmiotów, tj. matematyki, muzyki w klasach starszych, albowiem nauczycielka, która w poprzednich latach była dyrektorem szkoły, przewidziała dla siebie zajęcia z klasą drugą. Powódka w dniu 21 czerwca 2012 r. złożyła wniosek o przeniesienie jej w stan nieczynny, w czego wyniku została przeniesiona w stan nieczynny na okres od 1 września 2012 r. do 28 lutego 2013 r. W końcu sierpnia 2012 r. poprzednia dyrektorka szkoły podjęła decyzję o niekontynuowaniu zatrudnienia i przejściu na emeryturę z dniem 1 września 2012 r. W takiej sytuacji Rada Pedagogiczna na posiedzeniu w dniu 31 sierpnia 2012 r. przywróciła Ł. M. możliwość kontynuowania pracy w pełnym wymiarze zajęć i dokończenia pracy dydaktycznej z klasą II, której nauczycielem był w klasie I.

Sąd Okręgowy nie znalazł też podstaw do zakwestionowania oceny prawnej tego stanu faktycznego, podnosząc, że zgodnie z art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, który to przepis stanowił podstawę powództwa, dyrektorka szkoły ma obowiązek przywrócenia do pracy w pierwszej kolejności nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym w razie powstania możliwości podjęcia przez nauczyciela pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony lub na okres, na który została zawarta umowa, w tej samej szkole, na tym samym lub innym stanowisku, pod warunkiem posiadania przez nauczyciela wymaganych kwalifikacji. W świetle dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych nie ma podstaw do stwierdzenia, że taka możliwość w pozwanej szkole istniała w dniu 1 września 2012 r., a więc w okresie stanu

nieczynnego powódki, skoro w dniu 31 sierpnia 2012 r. Rada Pedagogiczna zdecydowała o przywróceniu Ł. M. pełnego wymiaru zajęć, a obowiązek dyrektora szkoły, o którym mowa w art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, nie może być rozumiany jako konieczność pozbawienia innego nauczyciela pracy w pełnym wymiarze zajęć w klasach I – III w zakresie prowadzonych przez niego pierwotnie przedmiotów i „zbudowania” z nich etatu dla powódki. Według Sądu Okręgowego, niezasadne były przy tym te zarzuty apelacyjne powódki, które zmierzały do podważenia ważności uchwały Rady Pedagogicznej z dnia 31 sierpnia 2012 r. z tej przyczyny, że przewodniczyła jej nowa dyrektor pozwanej szkoły, która formalnie obejmowała swoje obowiązki dopiero z dniem 1 września 2012 r. Plan nauczania jest bowiem co prawda dokumentem opracowanym przez dyrektora szkoły, jednakże podlega on zatwierdzeniu przez radę pedagogiczną, której dyrektor jest jedynie przewodniczącym, zaś rada podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy jej członków.

Powódka wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., przez oparcie zaskarżonego wyroku na niepełnym materiale dowodowym, co polegało na pominięciu dowodu w postaci aneksu do arkusza organizacyjnego szkoły nr 1/2012/2013 i załącznika do tego arkusza z dnia 3 września 2012 r., pisma powódki z dnia 28 sierpnia 2012 r., pisma pozwanej z dnia 9 lipca 2012 r., pism z dnia 24 sierpnia 2012 r. o przeniesieniu na stanowisko nauczyciela u pozwanej i powierzeniu funkcji dyrektora szkoły, pisma pozwanej z dnia 3 września 2012 r., zeznań powódki i Ł. M. zawartych w protokole rozprawy z dnia 11 stycznia 2013 r. i w protokole rozprawy z dnia 15 lutego 2013 r., pisma pozwanej z dnia 12 września 2012 r., pisma pozwanej z dnia 14 grudnia 2012 r., które spowodowało w ocenie Sądu drugiej instancji, że nie zaistniały przesłanki do zastosowania art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, a które to ustalenie w przedmiotowym zakresie wymagało rozpatrzenia całości materiału dowodowego z uwagi na istotne znaczenie tych dowodów dla rozstrzygnięcia sprawy w zakresie zastosowania art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela;

2. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez dokonanie przez Sąd drugiej instancji własnych ustaleń faktycznych, pomimo wskazania w uzasadnieniu wyroku przyjęcia za własne ustaleń Sądu pierwszej instancji w zakresie dotyczącym „Rada Pedagogiczna w dniu 31 sierpnia 2012 r. przywróciła *status quo* w zakresie zatrudnienia Ł. M., umożliwiając mu kontynuowanie zatrudnienia w pierwotnym zakresie”, w sytuacji jednoczesnego pominięcia dowodów w postaci aneksu do arkusza organizacyjnego szkoły nr 1/2012/2013 i załącznika do tego arkusza z dnia 3 września 2012 r., pisma powódki z dnia 28 sierpnia 2012 r., pisma pozwanej z dnia 9 lipca 2012 r., pism z dnia 24 sierpnia 2012 r. o przeniesieniu na stanowisko nauczyciela u pozwanej i powierzeniu funkcji dyrektora szkoły, pisma pozwanej z dnia 3 września 2012 r., zeznań powódki i Ł. M. zawartych w protokole rozprawy z dnia 11 stycznia 2013 r. i w protokole rozprawy z dnia 15 lutego 2013 r., pisma pozwanej z dnia 12 września 2012 r., pisma pozwanej z dnia 14 grudnia 2012 r., które to ustalenie w przedmiotowym zakresie wymagało rozpatrzenia całości materiału dowodowego z uwagi na istotne znaczenie tej okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy, a nadto niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawy faktycznej i prawnej poczynionego ustalenia, co w konsekwencji nie pozwoliło dokonać oceny zasadności poczynionego przez Sąd ustalenia, a także oceny zaistnienia przesłanek przywrócenia powódki do pracy zgodnie z treścią art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela;

3. art. 41 ust. 1 pkt 1-5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że Rada Pedagogiczna posiada kompetencje w zakresie stosunku pracy pracowników szkoły, w tym zawarcia umowy o pracę, zmiany treści stosunku pracy, składania oświadczeń woli w zakresie dotyczącym stosunku pracy, w sytuacji, gdy zgodnie z treścią art. 39 ust. 3 zdanie pierwsze i art. 39 ust. 3 pkt 1 ustawy o systemie oświaty oraz art. 7 ust. 1 Karty Nauczyciela, przedmiotowe uprawnienia należą wyłącznie do

dyrektora szkoły, a tym samym ewentualne takie czynności rady pedagogicznej są nieważne zgodnie z treścią art. 58 § 1 k.c.;

4. art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że dyrektor nie ma obowiązku przywrócenia nauczyciela do pracy w tej samej szkole na to samo lub inne stanowisko, w sytuacji, gdy istnieje możliwość zatrudnienia w pełnym wymiarze zajęć i na czas nieokreślony w sytuacji, gdy dyrektor szkoły przewiduje „powrót” innego nauczyciela na to stanowisko, a przed jego przywróceniem na to stanowisko aktualizuje się obowiązek przywrócenia do pracy nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym;

5. art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że obowiązek dyrektora przywrócenia nauczyciela do pracy w tej samej szkole na tym samym lub innym stanowisku powstaje dopiero z chwilą faktycznego rozpoczęcia stanu nieczynnego, w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu prowadzi do wniosku, że taki obowiązek powstaje w momencie dotarcia do dyrektora oświadczenia woli pracownika o przejściu w stan nieczynny i zaistnieniu po tej chwili wszystkich przesłanek określonych w tym przepisie prawa;

6. art. 58 § 1 k.c., przez jego niezastosowanie, polegające na nieuznaniu za nieważną uchwały/uchwał czy innych czynności prawnych Rady Pedagogicznej z dnia 31 sierpnia 2012 r., w tym ewentualnie w zakresie aneksu do arkusza organizacyjnego szkoły, zmieniających treść stosunku pracy Ł. M., czy zawierających jakiekolwiek oświadczenia woli, w sytuacji, gdy przewodniczącym tej Rady była osoba niebędąca dyrektorem pozwanego, a także jego nauczycielem, przygotowanie i prowadzenie Rady odbywało się przez osobę niebędącą dyrektorem szkoły, co było sprzeczne z treścią art. 40 ust. 4 i ust. 6 ustawy o systemie oświaty.

Opierając skargę na takich podstawach, skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powódki kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw.

Powódka dochodzi bowiem przywrócenia do pracy w pozwanej szkole na podstawie art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym dyrektor szkoły ma obowiązek przywrócenia do pracy w pierwszej kolejności nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym w razie powstania możliwości podjęcia przez nauczyciela pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony lub na okres, na który została zawarta umowa, w tej samej szkole, na tym samym lub innym stanowisku, pod warunkiem posiadania przez nauczyciela wymaganych kwalifikacji. Z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika zaś, że taka możliwość nie powstała w pozwanej szkole ani przed 1 września 2012 r., ani poczynając od tego dnia, a zatem bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje roztrząsanie, czy za nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym w rozumieniu art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela należy uznawać daną osobę od chwili, gdy jej oświadczenie woli w tym przedmiocie dotarło do dyrektora szkoły, czy też od dnia wskazanego w piśmie dyrektora szkoły o przeniesieniu nauczyciela w stan nieczynny. Jedynie na marginesie wskazać należy, że jak trafnie zauważyła strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną, podobny problem był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 21 września 2001 r., I PKN 631/00 (OSNP 2003 nr 17, poz. 414) stwierdził, że oświadczenie dyrektora o przeniesieniu w stan nieczynny wywołuje skutek z chwilą jego dotarcia do nauczyciela jako adresata owego oświadczenia (art. 61 k.c.), (...) najwcześniej ten moment powinien być miarodajny dla rozpoczęcia biegu terminu, chyba że w oświadczeniu dyrektora została wskazana późniejsza data rozpoczęcia okresu stanu nieczynnego w stosunku do chwili złożenia oświadczenia.

Jak już jednak powiedziano, w okolicznościach niniejszej sprawy problem chwili, od której powódka pozostawała w stanie nieczynnym w rozumieniu art. 20

ust. 7 Karty Nauczyciela, nie ma znaczenia dla jej rozstrzygnięcia. Z niezakwestionowanych w tym zakresie i wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych wynika bowiem, że w roku szkolnym 2012/2013 liczba oddziałów szkolnych u strony pozwanej zmniejszyła się z 7 do 5, czego skutkiem była konieczność zwolnienia dwóch etatów przez nauczycieli pracujących w szkole. Jedna z nauczycielek rozwiązała stosunek pracy, przechodząc na świadczenie przedemerytalne, a powódce wypowiedziano umowę o pracę. W tym samym roku jednocześnie nastąpiła inna zmiana, polegająca na objęciu funkcji dyrektora przez osobę niebędącą dotychczas nauczycielem w tej szkole. Skutkiem tego była konieczność powierzenia dotychczasowemu dyrektorowi prowadzenia zajęć dydaktycznych w pełnym wymiarze zajęć, co z kolei przełożyło się na zmniejszenie pensum jednego z nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej z 18 do 10 godzin tygodniowo. W okresie do dnia 31 sierpnia 2012 r. poprzednia dyrektor szkoły była nadal jej nauczycielem, wobec czego sytuacja w tym zakresie nie zmieniła się od czasu wypowiedzenia powódce umowy o pracę. Natomiast od 1 września 2012 r. (po ustaniu stosunku pracy z poprzednią dyrektorką szkoły, która według planu miała nauczać przez 18 godzin w tygodniu) zaistniała konieczność powierzenia zajęć dydaktycznych nowej dyrektorki, która do tej chwili nie była nauczycielem w tej szkole. Według ustaleń poczynionych w sprawie, dyrektor szkoły ma obowiązek prowadzenia zajęć dydaktycznych co najmniej w wymiarze 5 godzin tygodniowo. Pozostałe „wolne” godziny nie sięgały pełnego etatu, wobec czego nie została spełniona przesłanka z art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, bo nie zaistniała możliwość podjęcia pracy przez powódkę w pełnym wymiarze zajęć. Jak zaś wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 kwietnia 2007 r., II PK 269/06 (OSNP 2008 nr 9-10, poz. 129), nauczyciel nie ma roszczenia o stworzenie takiej możliwości przez zmiany organizacyjne w szkole w zakresie obciążeń dydaktycznych pracujących tam nauczycieli, na co trafnie zwrócił uwagę również Sąd Okręgowy.

Niezależnie więc od tego, jak i kiedy zostały rozdzielone pozostałe godziny dydaktyczne, a więc bez względu na to, czy uchwały Rady Pedagogicznej podjęte na posiedzeniu należało uznać za ważne, nie ma podstaw do stwierdzenia, że obiektywnie przed 1 września 2012 r., czy też poczynając od tego dnia, zaistniały przesłanki do zastosowania art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela, a tym samym zarzuty

skargi kasacyjnej, sformułowane w ramach obu podstaw, nie mogły być uwzględnione.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.).